

xxix

1857

PRIKAZI

LIKOVNA UMETNOST

MAKEDONSKA PANORAMA

IZLOŽBA DRUŠTVA LIKOVNIH UMETNIKA MAKEDONIJE. OTVORENA OD 13 DO 25 XXX
NOVEMBRA U UMETNIČKOM PAVILJONU NA MALOM KALEMEGDANU U BEOGRADU

Svevši svoju izložbu na šezdeset slika od dvadeset i tri slikara i na devetnaest kipova od devet vajara, Udruženje likovnih umetnika Makedonije težilo je da pruži kvalitetnu panoramsku sliku likovno-umetničkog stvaranja u svojoj republici. Možda nam za potpuniji pregled te delatnosti nedostaju Ljube Belegaski, Dimče Koco, Vandel Kodžoman, Cico Popović, Protuger, Šijaković, Vančo Georgiev, koje znamo, a i mnogi nije isključeno - koje ne znamo. Zadovoljimo se, međutim, ovim pregledom jer nijedna izložba na svetu ne može u potpunosti zadovoljiti.

~~Ljube Belegaski~~ Lazar Ličenoski i Nikola Martinoski, i svojim godinama i svojom zaokruženom i završenom umetničkom fizionomijom, kakako se poneki put kolebali, što je sasvim ljudski, izdižu se iznad ostalih izlagača, jer su bez pogovara lišeni svakog provinciskog karaktera. Lazar Ličenoski, se svojim učešćem u Obliku i Nikola Martinoski pripadaju opštoj jugoslovenskoj školi slikarstva; Ličenoski pripada čak beogradskoj štoli koju je između dva rata obogatio svojim specifičnim, makedonskim osobinama. Dok je Martinoski više u crtežu, a donekle i u literarnoj priči, Ličenoski je izuzetno slikarska fizionomija. Martinoski nam prikazuje nekoliko svojih figuralnih slika, od kojih "Dojilja" dolazi u red njegovih omiljenih tema. Nesumnjivo je tapiserija "Ribe" Lazara Ličenoskog najzrelije i najpotpunije umetničko ostvarenje na ovoj izložbi. Ne izneveravajući svoj figurativni stil, on zna da se otisne u izvesnim tehnikama - grafitosu, mozaiku i freski, a sad i u tapiseriji - od figurativnog ka najmodernijem dekorativnom stilu. Njegov uticaj na makedonske umetnike kao slikara i pedagoga očevidan je u radovima Peca Vidimčeta, koji pokazuje nagli napredak u slici "Ribe", i u slikama Jovana Dimovskog i Georgija Krstovskog.

S obzirom na to da već poznajemo i iz ličnog iskustva i sa ranije izložbe ovog Udruženja u Beogradu makedonske likovne umetnosti, možemo zabeležiti napredak Borislava Trajkovskog, Ljubodraga Marinkovića, a iznenadili su nas, i to prijatno, Petar Mazev (koji je pešle nekoliko veoma nategnutih ekspresionistički sirovih i nerazrađenih slika izložio ozbiljno i zrelo obrađene "Figuru" "Ženski portret" u ulju, raznovrsne invencije i kulturne u boji) i Dimitar Kondovski (u sličnom ekspresionističkom duhu, sa težnom za literarnom pričom, izložio je uspele radove "Predavačica cveka", "Prizer" i "Metva priroda"

Po strani od izvesnih novih težnji stoji doajen makedonskih slikara Dimitar Pandilov Avramovski, plenerista stare škole, koji ni danas nije popustio u zanatu, i Bora Lazeski, čija kompozicija ima ~~exp~~ secesionistički karakter.

Spase Kunovski je veoma senzibilan, ali mu je romantična literarna priča još uvek više priča, ilustracija, no slika. Prijatno deluje i "Mrtva priroda" Petra Spirovskog.

Svetozar Dmić i Mile Kerubin nisu shvatili da nije dovoljno pronaći ugodne odnose na slikama i široko ih postaviti, pa da umetnik bude savremen. To obično ostaje samo sirova dekoracija, kao što je to kod njih slučaj. Za pravu, slikarsku jednostavnost treba sliku ishraniti i obogatiti bezbrojnim senzibilnim i materiskim elementima da jednostavnost ne ostane samo dekoracija već da postane slika.

Izlažu još i Ivan Velkov, Toma Vladimirovski, Angel Ivanovski, Branko Kostovski, Rista Lozanoski, Petar Nikolovski i Trajče Nikolovski.

Vajarstvo nam donosi jedno lepo iznenađenje i nekoliko razočaranja.

Svojim autentičnim osećanjem za vajraski oblik, izraženim posebno u glavama ciganki, svedene i sažete, napete forme, Petar Hadži Boškov se vidno odvajaja od svojih drugova, mada verujemo da će naći ~~širinu~~ i bolja, a ne tuđa rešenja, kao što su u "Ženskom torzu" i "Kompoziciji".

Borka Avramova bila je sveže otkriće zdravog figuralnog vajarstva pre tri godine. Svojim "Glavom devojke", kao ni neuspelim ekspresionističkim pokušajem "Brđanin", nije otišla dalje od onog što ju je dovelo na prvi Bijenale u Aleksandriji 1955 godine.

"Akt devojčice" Todorovskog je ozbiljno studiozno akademska
dele koje daje dokaz o savladanom zanatu, a Boro Mitrićeski toplo i do-
bro modelira svoje glave.

Grabuloski je popustio. Jednim neoriginalnim murovskim "Le-
žećim ženskim aktom" i fasadno dekorativno geometrijski stilizovanom "
"Muškom glavom" on nam nije ponovio svoja darovita obećanja od pre
nekoliko godina. Ljapčo Stevanoski je napregnut i suv, a lepo rezanu
u drvetu nirijsatidu Đorđi Anteloski je savladao do kraja: izvesno
naturalistički elementi se provlače u glavi karijsatide, koja je svede-
no izvedena u elegantnoj i lepoj formi.

Izlažu još Boro Krstevski i Raško Muratovski

Đorđe Popović